TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2009 m. rugsėjo 10 d.*

Byloje C-269/07

dėl 2007 m. birželio 6 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama R. Lyal ir W. Mölls, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Vokietijos Federacinę Respubliką, atstovaujamą C. Blaschke ir M. Lumma, padedamų *Rechtsanwalt* D. Wellisch, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

* Proceso kalba: vokiečių.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai K. Schiemann, J. Makarczyk, L. Bay Larsen (pranešėjas) ir C. Toader,

generalinis advokatas J. Mazák,
posėdžio sekretorė R. Şereş administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2008 m. gruodžio 17 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2009 m. kovo 31 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Ieškiniu Europos Bendrijų Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad nustačiusi ir palikusi galioti Pajamų mokesčio įstatymo (Einkommensteuergesetz, toliau – EStG) 79–99 straipsnių nuostatas dėl papildomos senatvės pensijos Vokietijos Federacinė Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 39 straipsnį, 1968 m. spalio 15 d. Tarybos Reglamento (EEB) Nr. 1612/68 dėl laisvo darbuotojų judėjimo

Bendrijoje (OL L 257, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 15) 7 straipsnį ir pagal EB 18 bei 12 straipsnius, kiek šios nuostatos:

— nesuteikia teisės į priemoką pasienio darbuotojams (ir jų sutuoktiniams), jeigu jie nėra šioje valstybėje narėje neribotai apmokestinami,

— draudžia remiamą kapitalą naudoti savo gyvenamosioms reikmėms skirtam nuosavam būstui, jeigu šis būstas yra ne Vokietijoje, ir

— numato, kad paramą reikia grąžinti, kai gavėjas nustoja būti neribotai apmokestinamas.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

2 Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Darbuotojui, jei jis yra valstybės narės pilietis, turi būti sudarytos tos pačios įdarbinimo ir darbo sąlygos, kaip ir piliečiui tos valstybės narės, kurioje jis dirba, nepaisant jo pilietybės, ypač nustatant atlyginimą ir atleidžiant iš darbo, o bedarbystės atveju – grąžinant arba vėl priimant į darbą;

2. Jis naudojasi tomis pačiomis socialinėmis ir mokestinėmis lengvatomis kaip ir vietiniai darbuotojai.“

Nacionalinės teisės aktai

3 EStG 1 straipsnis išdėstytas taip:

„1. Fiziniai asmenys, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta arba įprasta gyvenamoji vieta yra Vokietijoje, neribotai apmokestinami <…>

<…>

3. Pateikę prašymą fiziniai asmenys, neturintys nuolatinės gyvenamosios arba įprastos gyvenamosios vietos Vokietijoje, taip pat gali būti neribotai apmokestinami, jeigu jie gauna pajamas šioje valstybėje 49 straipsnio prasme, tačiau su sąlyga, kad ne mažiau kaip 90 % jų pajamų apmokestinama Vokietijos pajamų mokesčiu arba jei Vokietijoje neapmokestinamos jų pajamos neviršija 6 136 EUR per kalendorinius metus. <…>

<…>“

4 EStG 10a straipsnio 1 dalyje numatyta, kad pagal nacionalinę pensijų draudimo sistemą apdrausti asmenys kasmet, neviršydami tam tikro maksimalaus dydžio, kaip ypatingąsias išlaidas gali atskaityti įmokas kaupiamajai pensijai ir kaupiamosios

pensijos priemoką, suteikiamą pagal 79 straipsnį ir paskesnius. Pagal šią nuostatą, be asmenų, apdraustų pagal nacionalinę pensijų draudimo sistemą, ir kitų kategorijų asmenys gali pasinaudoti šiomis atskaitos taisyklėmis. EStG 10a straipsnio 2 dalimi nustatytas santykis tarp kaupiamosios pensijos įmokų kaip ypatingų išlaidų atskaitymo ir EStG 79 straipsnyje numatytos kaupiamosios pensijos priemokos suteikimo bei numatyta, kad turi būti taikoma mokesčių mokėtojui palankesnė tvarka.

5 EStG 79 straipsnyje „Priemokos gavėjai“ numatyta:

„Mokesčių mokėtojai, kurie yra neribotai apmokestinami pajamų mokesčiu ir naudojasi EStG 10 a straipsnio 1 dalies lengvata, turi teisę į kaupiamosios pensijos priemoką (toliau – priemoka). Jeigu tik vienas sutuoktinis iš sutuoktinių poros, kuri tenkina 26 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sąlygas, naudojasi pirmoje įtraukoje įtvirtinta lengvata, kitas sutuoktinis taip pat gali gauti priemoką, jeigu jo vardu yra sudaryta kaupiamosios pensijos sutartis.“

6 Pagal EStG 83 straipsnį „Kaupiamosios pensijos priemoka“ priemoka, kurią sudaro pagrindinė priemoka ir papildoma priemokos dalis vaikams, suteikiama remiantis kaupiamosios pensijos įmokomis.

7 EStG 84 straipsnyje nurodyta, kokio dydžio pagrindinės priemokos gali tikėtis kiekvienas gavėjas.

8 EStG 85 straipsnyje nurodyta papildoma suma, kurios gali tikėtis pagrindinės priemokos gavėjas, skirta vaikams, už kuriuos jis gauna šeimos išmokas.

9 Pagal EStG 92a straipsnį „Naudojimas savo gyvenamosioms reikmėms skirtam nuosavam būstui“:

„1. Priemokos gavėjas gali dalį pagal kaupiamosios pensijos sutartį sukaupto ir pagal 10a straipsnį arba šį skyrių remiamo kapitalo, bent 10 000 EUR, tiesiogiai panaudoti savo gyvenamosioms reikmėms skirtam nuosavam būstui, t. y. namui arba butui, Vokietijoje įsigyti arba pasistatyti (būsto dalis iš kaupiamosios pensijos). Pirmame sakinyje nurodytu tikslu galima panaudoti ne daugiau kaip 50 000 EUR.

<…>“

10 EStG 93 straipsnyje „Neteisėtas panaudojimas“ numatyta, kad remiamą kaupiamosios pensijos kapitalą neteisėtai panaudojęs gavėjas privalo grąžinti gautas priemokas ir sumas, kurios, kaip ypatingosios išlaidos, buvo atskaitytos pagal EStG 10 a straipsnį. EStG 94 straipsnyje įtvirtinta procedūra, taikoma neteisėto panaudojimo atveju.

11 Pagal EStG 95a straipsnį „Priemokos gavėjo pajamų neriboto apmokestinimo nutraukimas“:

„1. 93 ir 94 straipsniai taikomi *mutatis mutandis*, jeigu gavėjas nebeturi įprastos arba nuolatinės gyvenamosios vietos Vokietijoje ir todėl nebėra neribotai apmokestinamas asmuo arba jeigu nebuvo pateiktas prašymas pagal 1 straipsnio 3 dalį.

2. Gavėjo prašymu atitinkamos sumos grąžinimą (93 straisnio 1 dalies pirmas sakinys) galima atidėti, kol bus pradėtos mokėti išmokos (Altersvorsorgeverträge-Zertifizierungsgesetz 1 straipsnio 1 dalies 2 punktas). Atidėjimo terminas pratęsiamas, jeigu grąžinimui panaudojama bent 15 % išmokų pagal kaupiamosios pensijos sutartį. Nereikalaujama mokėti palūkanų. <…>

3. 1 dalyje numatytu atveju, jei asmuo vėl atitinka neriboto apmokestinimo sąlygą arba jei jis pateikė 1 straipsnio 3 dalyje numatytą prašymą, centrinė įstaiga nebereikalauja grąžinti grąžintinos sumos, kuriai taikytas atidėjimas. <…>“

Ikiteisminė procedūra

12 Manydama, kad EStG 79–99 straipsniuose esančios nuostatos dėl papildomos senatvės pensijos neatitinka Bendrijos teisės, 2003 m. gruodžio 16 d. Komisija šiuo klausimu išsiuntė oficialų pranešimą Vokietijos Federacinei Respublikai, kuri atsakė 2004 m. vasario 19 d. raštu, paneigdama bet kokį Bendrijos teisės pažeidimą.

13 2005 m. gruodžio 19 d. Komisija išsiuntė Vokietijos Federacinei Respublikai pagrįstą nuomonę, ragindama šią valstybę narę per du mėnesius nuo jos gavimo imtis būtinų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta. 2006 m. vasario 20 d. minėta valstybė narė atsakė į šią pagrįstą nuomonę.

14 Kadangi Vokietijos valdžios institucijų pateikti atsakymai Komisijos netenkino, 2007 m. birželio 1 d. ji nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl ieškinio

15 Komisijos ieškinys pagrįstas trimis kaltinimais. Pirmuoju kaltinimu Komisija tvirtina, kad Vokietijos teisės nuostatos, pagal kurias pasienio darbuotojams, kurie nėra neribotai apmokestinami Vokietijoje, nesuteikiama priemoka, yra su EB 39 straipsniu ir Reglamento 1612/68 7 straipsnio 2 dalimi nesuderinama neteisėta diskriminacija dėl pilietybės. Pagal antrąjį kaltinimą draudimas naudoti remiamą kapitalą savo gyvenamosioms reikmėms skirtam nuosavam būstui įsigyti ar pasistatyti ne Vokietijos Federacinės Respublikos teritorijoje yra su EB 39 straipsniu ir Reglamento 1612/68 7 straipsnio 2 dalimi nesuderinama neteisėta netiesioginė diskriminacija dėl pilietybės. Trečiuoju kaltinimu Komisija tvirtina, kad prievolė grąžinti gautas priemokas nutrūkus neribotam apmokestinimui prieštarauja EB 12, EB 18 ir EB 39 straipsniams bei Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 daliai.

Dėl pirmojo kaltinimo

Šalių argumentai

16 Komisija tvirtina, kad EStG 79 straipsnis, kiek juo numatyta, jog kaupiamosios pensijos priemoka teikiama Vokietijoje neribotai apmokestinamiems asmenims, yra su EB 39 straipsniu ir Reglamento 1612/68 7 straipsnio 2 dalimi nesuderinama paslėpta diskriminacija dėl pilietybės.

17 Iš esmės ji mano, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką kaupiamosios pensijos priemoka yra socialinė lengvata Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalies prasme. Kaupiamosios pensijos priemoka suinteresuotiesiems asmenims „paprastai“ skiriama dėl to, kad jie objektyviai yra darbuotojai. Pensijos kaupimo sutartimis siekiama papildyti įstatymais numatytą pastarųjų pensiją, kurios lygis sumažėjo, o šia

priemoka siekiama paremti įmokų mokėjimą ir padėti suinteresuotiesiems asmenims visą profesinės veiklos laikotarpį kaupti papildomą pensiją.

18 Šiaip ar taip, pagal Teisingumo teismo praktiką socialinės lengvatos sąvoka apima lengvatas, į kurias gavėjas turi teisę dėl to, kad nuolat gyvena šias lengvatas teikiančioje valstybėje narėje. Taip yra šiuo atveju. Tokį teismo praktikos požiūrį paaiškina Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio tikslas – palengvinti judėjimą Europos bendrijoje. Išmokos valstybės narės gyventojams gali iš tiesų paveikti šios valstybės darbo rinkos patrauklumą ir atitinkamai paskatinti mobilumą. Anot Komisijos, pasirengimą pensijai reglamentuojančių sąlygų atžvilgiu pasienio darbuotojai yra tokioje pačioje padėtyje kaip ir Vokietijoje gyvenantys darbuotojai ir juos taip pat veikia Vokietijos nacionalinės pensijų sistemos, pagal kurią jie moka įmokas, išmokų sumažinimas. Tačiau EStG 79 straipsniu nustatytas skirtumas tarp šių dviejų kategorijų darbuotojų, nes kaupiamosios pensijos priemoka suteikiama atsižvelgiant į tai, ar jos gavėjas yra neribotai apmokestinamas Vokietijoje. Ši neriboto apmokestinimo sąlyga pagal EStG 1 straipsnį prilygsta nuolatinio gyvenimo valstybės teritorijoje sąlygai, todėl ją taikant pasienio darbuotojai negali naudotis šia priemoka.

19 Komisija pabrėžia, kad pasienio darbuotojai, kurių dauguma yra ne Vokietijos piliečiai ir kurių pajamos apmokestinamos jų gyvenamosios vietos valstybėje narėje, remiantis dvišalėmis sutartimis dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo, kurias Vokietijos Federacinė Respublika sudarė su Prancūzijos Respublika ir Austrijos Respublika, nėra laikomi neribotai apmokestinamais asmenims. Todėl jie negali pasinaudoti nagrinėjama kaupiamosios pensijos priemoka ir nukenčia dėl paslėptos diskriminacijos dėl pilietybės. Komisija šiuo atžvilgiu pabrėžia, kad pasienio darbuotojai negali pateikti prašymo dėl neriboto pajamų apmokestinimo pagal EStG 1 straipsnio 3 dalį, nes remiantis minėtomis sutartimis teisė apmokestinti jų Vokietijoje gautas pajamas išimtinai suteikta kitai valstybei narei.

20 Dėl Vokietijos Federacinės Respublikos argumento, kad sudaryti pensijų kaupimo sutartį neprivaloma, todėl nagrinėjamos priemokos negalima laikyti socialine lengvata, Komisija patikslina, jog ši priemoka priskiriama prie socialinių lengvatų, neatsižvelgiant į tai, ar ji yra privalomos, ar pasirenkamos sistemos dalis. Komisija priduria, kad savanoriško draudimo sistema taip pat gali papildyti privalomojo draudimo sistemą, ir būtent taip yra šiuo atveju.

21 Komisija aiškina, kad argumentai, kuriais pagrįstas kaltinimas diskriminacija, yra reikšmingi, nesvarbu, ar priemoka laikoma „socialine“, ar „mokesčių“ lengvata, nes abiem atvejais svarbiausia tai, kad Vokietijos darbuotojų, kaip ir pasienio darbuotojų, padėtį apibūdina jų dalyvavimas nacionalinėje pensijų sistemoje ir pagal ją numatytų būsimų pensijų raida. Ji nurodo, kad iš sprendimo *Schumacker* (1995 m. vasario 14 d. Sprendimas, C-279/93, Rink. p. I-225) *ratio* reikia suprasti, kad pasienio darbuotojai prilygsta rezidentams, o ne kad nuo jų skiriasi. Minėti darbuotojai, remiantis 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje (OL L 149, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 35), yra privalomai apdrausti pagal Vokietijos pensijų sistemą, todėl lemiamu kriterijumi reikia laikyti šią sistemą, o ne suinteresuotųjų asmenų mokestinę padėtį.

22 Remdamasi 1995 m. rugpjūčio 11 d. Sprendimu Wielockx (C-80/94, Rink. p. I-2493) ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) pavyzdinės konvencijos dėl dvigubo pajamų ir turto apmokestinimo išvengimo (1977 m. EBPO komiteto mokesčių klausimams pranešimas) 21 straipsnio 1 dalimi, Komisija teigia, kad Vokietijos Federacinės Respublikos pateiktas mokestinio darnumo argumentas neturi reikšmės. Valstybė narė negali remtis tokiu argumentu, jei ji pati sudarė dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartį, pagal kurią gali apmokestinti jos teritorijoje gyvenančių asmenų užsienyje gautas pensijas, bet negali apmokestinti užsienyje gyvenančių asmenų jos teritorijoje gautų pensijų.

23 Be to, Komisija tvirtina, kad EStG 85 straipsnyje numatyta priemoka vaikams yra socialinė lengvata, kurią taip pat reikia taikyti be diskriminacijos, todėl šią lengvatą

taikant su sąlyga, kad mokesčių mokėtojas yra neribotai apmokestinamas, taip pat pažeidžiama EB 39 straipsnio 2 dalis ir Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalis.

24 Galiausiai remdamasi nusistovėjusia teismo praktika, pavyzdžiui, 1975 m. rugsėjo 30 d. Sprendimu *Cristini* (32/75, Rink. p. 1085), 1992 m. vasario 26 d. Sprendimu *Bernini* (C-3/90, Rink. p. I-1071) ir 1999 m. birželio 8 d. Sprendimu *Meeusen* (C-337/97, Rink. p. I-3289), Komisija tvirtina, kad išvestinė kaupiamosios pensijos priemoka, skiriama gavėjo sutuoktiniui pagal EStG 79 straipsnį, taip pat pažeidžia EB 39 straipsnio 2 dalį ir Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalį. Iš tiesų reikalavimas, kad sutuoktinis gyventų valstybės teritorijoje, yra paslėptas apribojimas dėl pilietybės, nes pasienio gyventojų, kurie paprastai nėra valstybės, kur dirba, piliečiai, sutuoktiniai paprastai gyvena darbuotojo gyvenamosios vietos valstybėje.

25 Vokietijos Federacinė Respublika nesutinka, kad EStG 79 straipsnyje numatyta neriboto apmokestinimo Vokietijoje sąlyga pažeidžiamas EB 39 straipsnis ir Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalis.

26 Ši valstybė narė mano, kad kaupiamosios pensijos priemoka yra ne socialinė lengvata Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalies prasme, o mokesčių lengvata.

27 Iš tiesų nagrinėjama priemoka suteikiama ne dėl to, kad gavėjas objektyviai yra darbuotojas. Iš EStG 10a straipsnio 1 dalies, į kurią nukreipia EStG 79 straipsnis, matyti, kad teisė į priemoką nėra išimtinai susijusi su suinteresuotojo asmens – darbuotojo – statusu Bendrijos teisės prasme, kad ši lengvata taip pat taikoma savarankiškai dirbantiems asmenims ir kad didelė darbuotojų grupė turi dalyvauti profesinio

draudimo sistemoje, skirtoje konkrečiai profesijai, pavyzdžiui, medicinos darbuotojai, ir negali pasinaudoti EStG 10a straipsnyje numatyta ypatingųjų išlaidų atskaita.

28 Be to, priemoka suteikiama neatsižvelgiant į tai, ar asmuo gyvena valstybės teritorijoje. Pagal EStG 10a straipsnį numatytas privalomas draudimas yra susijęs ne su gyvenamąja, o su darbo vieta – tai matyti ir iš Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies a punkto.

29 Kitaip nei nacionalinių socialinio draudimo sistemų, pagal kurias privaloma mokėti įmokas, atveju, norint pasinaudoti nagrinėjama priemoka būtina savanoriškai sudaryti pensijos kaupimo sutartį su privačiu paslaugų teikėju.

30 Vokietijos Federacinė Respublika priduria, kad, kitaip nei tvirtina Komisija, iš įstatymų leidėjo motyvų negalima daryti galutinių išvadų apie priimtos priemonės teisinį kvalifikavimą. Kad paskatintų sukaupti papildomą asmeninę pensiją, Vokietijos įstatymų leidėjas aiškiai pasirinko mokestinę priemonę, nors ir vadovavosi socialiniais motyvais.

31 Anot Vokietijos Federacinės Respublikos, kaupiamosios pensijos priemoka yra mokesčių lengvata Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalies prasme. Ši valstybė narė paaiškina, kad, pirma, teisė į šią priemoką EStG 79 straipsnyje susieta su EStG 10a straipsnio 1 dalimi ir, antra, asmuo gali gauti minėtą priemoką, tik jeigu jis gali atskaityti ypatingas išlaidas pagal EStG 10a straipsnį, kuris yra pagrindinė klasikinio mokesčių teisės mechanizmo nuostata. Tiesioginį ypatingų išlaidų atskaitos ir kaupiamosios pensijos priemokos ryšį lemia ne tik teisės akto tekste esančios nuorodos, bet ir aplinkybė, kad ši priemoka yra išankstinis mokesčio sumažinimas.

32 Vokietijos Federacinė Respublika, remdamasi minėtu sprendimu *Schumacker*, tvirtina, kad šiuo atveju nėra pagal Bendrijos teisę draudžiamo skirtingo požiūrio, nes tiesioginių mokesčių srityje rezidentų ir ne rezidentų padėtis valstybėje paprastai nėra panaši, nes vienos valstybės teritorijoje gaunamos ne rezidento pajamos dažniausiai sudaro tik dalį jo bendrų pajamų, centralizuotų jo nuolatinėje gyvenamojoje vietoje, ir asmeninį ne rezidento gebėjimą mokėti mokesčius lengviausiai galima įvertinti toje vietoje, kur yra jo asmeninių ir turtinių interesų centras, paprastai atitinkantis jo įprastą gyvenamąją vietą.

33 Remdamasi šia aplinkybe, Vokietijos Federacinė Respublika tvirtina, kad iš esmės gyvenamosios vietos valstybė, o ne darbo vietos valstybė turi atsižvelgti į asmeninę darbuotojo ne rezidento padėtį. Šiuo atžvilgiu, remdamasi 1999 m. rugsėjo 14 d. Sprendimu *Gschwind* (C-391/97, Rink. p. I-5451), ji teigia, kad jei pasienio darbuotojas daugiau kaip 90 % savo pajamų gauna Vokietijoje, remdamasis EStG 1 straipsnio 3 dalimi jis gali pateikti prašymą, kad galėtų Vokietijoje naudotis tokia pačia tvarka kaip ir šioje valstybėje neribotai apmokestinamas asmuo, taigi ir teise taikyti ypatingų išlaidų atskaitą. Neturėdama teisės apmokestinti, Vokietijos Federacinė Respublika negali suteikti mokesčių lengvatos, skirtos paskatinti kaupti papildomą pensiją, pasienio darbuotojams, kurių pajamos yra išimtinai apmokestinamos gyvenamosios vietos valstybėje narėje.

34 Vokietijos Federacinė Respublika taip pat tvirtina, kad ginčijamose nacionalinėse nuostatose nėra jokios draudžiamos diskriminacijos, atsižvelgiant ir į Teisingumo Teismo nustatytus kriterijus socialinių lengvatų teikimo srityje. Iš tiesų Vokietijos įstatymų leidėjas siekia paskatinti sukaupti asmeninę pensiją asmenis, kurie turi pakankamai glaudų ryšį su Vokietijos visuomene 2007 m. liepos 18 d. Sprendimo *Geven* (C-213/05, Rink. p. I-6347, 18 punktas) prasme, griežtai nesiedamas naudojimosi nagrinėjamomis lengvatomis su gyvenimu šioje valstybėje narėje. Vokietijos Federacinė Respublika mano, kad pasienio darbuotojai, kurių padėtį reglamentuoja dvišalės sutartys dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo, neturi tokio ryšio ir kad jie teisiškai yra visiškai susiję su savo gyvenamąja valstybe.

35 Dėl priemokos sutuoktiniams Vokietijos Federacinė Respublika taip pat nesutinka, kad ji įtvirtino draudžiamą skirtingą požiūrį, numatydama, jog Vokietijoje negyvenantis sutuoktinis taip pat gali prašyti jam taikyti Vokietijoje neribotai apmokestinamiems asmenims taikomą tvarką, jei 90 % bendrų pajamų sutoktiniai gauna šioje valstybėje arba jei sutuoktinių pajamos užsienyje neviršija 12 272 EUR.

36 Galiausiai Vokietijos Federacinė Respublika pateikia papildomą pateisinantį argumentą – mokestinės darnos pagrindus. EStG 79 straipsnyje numatyta lengvata ir šio įstatymo 10a straipsnyje numatyta ypatingųjų išlaidų atskaita yra subalansuotos su išmokų pagal EStG 22 straipsnio 5 punkte numatytas pensijų kaupimo sutartis apmokestinimu.

Teisingumo Teismo vertinimas

37 Pirmiausia reikia pažymėti, kad šis kaltinimas susijęs tik su pasienio darbuotojų, kurių pajamos, remiantis su kitomis valstybėmis narėmis sudaryta Vokietijos Federacinė Respublikos dvišale sutartimi dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo, yra išimtinai apmokestinamos jų gyvenamosios vietos valstybėje narėje, padėtimi. Toliau reikia pabrėžti, jog Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad Vokietijos valstybė neįvykdė įsipareigojimų dėl EStG 79 straipsnyje numatytos kaupiamosios pensijos priemokos suteikimo, o ne dėl galimybės atskaityti kaupiamųjų pensijų įmokas pagal EStG10a straipsnio 1 dalį. Galiausiai reikia priminti, kad šis Komisijos kaltinimas apima ne tik ginčijamos priemokos darbuotojui suteikimą, bet ir papildomos priemokos vaikams bei išvestinės priemokos gavėjo sutuoktiniui suteikimą.

38 Pirma, kalbant apie kaupiamosios pensijos priemokos suteikimą darbuotojui, pažymėtina, kad Komisija ir Vokietijos Federacinė Respublika nesutaria, ar šią

priemonę reikia laikyti socialine lengvata, ar mokesčių lengvata Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalies prasme.

39 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką socialinės lengvatos sąvoka apima visas su darbo sutartimi susijusias arba su ja nesusijusias lengvatas, kurios paprastai suteikiamos vietiniams darbuotojams iš esmės dėl to, kad jie yra darbuotojai, arba dėl to, kad turi įprastą gyvenamąją vietą nacionalinėje teritorijoje, ir kurių taikymas taip pat darbuotojams iš kitų valstybių narių palengvina šių judėjimą Bendrijoje (1998 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Martínez Sala*, C-85/96, Rink. p. I-2691, 25 punktas ir 2007 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Hendrix*, C-287/05, Rink. p. I-6909, 48 punktas). Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas jau nusprendė, jog socialinės lengvatos sąvoka Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalies prasme apima valstybės narės teisės aktais garantuojamas senyvų asmenų pajamas (žr. 1984 m. liepos 12 d. Sprendimo *Castelli*, 261/83, Rink. p. 3199, 11 punktą ir 1985 m. birželio 6 d. Sprendimo *Frascogna*, 157/84, Rink. p. 1739, 22 punktą).

40 Norint nustatyti, ar kaupiamosios pensijos priemoka yra socialinė, ar mokesčių lengvata, reikia išnagrinėti, kaip tai nurodė ir generalinis advokatas išvados 40 punkte, jos teikimo tikslą ir sąlygas.

41 Iš bylos dokumentų matyti, kad kaupiamosios pensijos priemoka pagrįsta socialiniais sumetimais. Ši priemoka skirta kompensuoti būsimą įstatymu numatytos pensijos lygio sumažėjimą ir dėl šio tikslo ji yra finansinė pagalba, skirta paskatinti suinteresuotuosius asmenis kaupti papildomą pensiją visą savo profesinės veiklos laikotarpį.

42 Pagal EStG 10a straipsnį, į kurį nukreipia EStG 79 straipsnis, minėta priemoka iš esmės suteikiama pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, apdraustiems pagal nacionalinę pensijų draudimo sistemą, nes juos labiausiai paveikia įstatymu numatytų pensijų lygio sumažinimas. Reikia pažymėti, kad ši priemoka suteikiama neatsižvelgiant į gavėjo pajamų dydį, o jos suma priklauso nuo įmokų, sumokėtų pagal pensijų kaupimo sutartį,

sumos ir vaikų, už kuriuos šis gavėjas gauna šeimos išmokas, skaičiaus. Be to, teisė į priemoką atsiranda pasibaigus kalendoriniams metams, kuriais pervestos minėtos įmokos.

43 Todėl kaupiamosios pensijos priemoka yra socialinė lengvata, paprastai suteikiama darbuotojams dėl to, kad jie objektyviai yra darbuotojai.

44 Nė vienas iš Vokietijos Federacinės Respublikos pateiktų argumentų nekelia abejonių dėl šios išvados.

45 Neginčyta aplinkybė, kad pagal EStG 10a straipsnį priemoką gali gauti ir kiti asmenys, nesantys darbuotojais Bendrijos teisės prasme, neturi reikšmės, kai siekiama paneigti šios lengvatos socialinį pobūdį, nes pagal socialinės lengvatos sąvoką tokia lengvata nebūtinai yra susijusi su darbo sutartimi, kaip tai matyti iš šio sprendimo 39 punkto.

46 Reikia patikslinti, jog iš aplinkybės, kad kitų kategorijų asmenys, kurie nėra darbuotojai, gali pasinaudoti priemoka, matyti, kad socialinis tikslas, kurio siekiama pagal darbo sutartį dirbančių asmenų atžvilgiu, apima ir kitų kategorijų asmenis, nacionalinės pensijų sistemos atžvilgiu esančius panašioje padėtyje.

47 Vokietijos Federacinės Respublikos pateiktas argumentas, kad pensijos kaupimo sutartis su privačiu paslaugos teikėju sudaroma ir įmokos pagal ją mokamos savanoriškai, nedaro poveikio ginčijamos priemokos priskyrimui prie socialinių lengvatų, nes ginčijama priemoka taip kvalifikuojama neatsižvelgiant į tai, ar sistema, pagal kurią ji suteikiama, yra privalomojo pobūdžio.

48 Vokietijos Federacinės Respublikos argumentams, kuriais ji siekė įrodyti, kad kaupiamosios pensijos priemoka yra mokesčių lengvata, nes tai yra išankstinis mokesčio sumažinimas taikant EStG 10 straipsnį, negalima pritarti.

49 Iš tiesų šis kaltinimas pateiktas ne dėl galimybės atskaityti kaupiamosios pensijos įmokas ir ypatingų išlaidų priemoką, kurių atskaita numatyta EStG 10a straipsnyje, bet dėl EStG 79 straipsnyje numatytos kaupiamosios pensijos priemokos, kuri yra Vokietijos valstybės teikiama pozityvi išmoka, atmetant bet kokią atskaitos galimybę. Minėta priemoka yra minimali pagalba, kuria skatinama sukaupti papildomą pensiją, neatsižvelgiant į gavėjo pajamas, ir kuri yra kaupiamosios pensijos kapitalo dalis.

50 Galimybė atskaityti sumokėtas kaupiamosios pensijos įmokas yra atskira lengvata, kuri tam tikromis sąlygomis leidžia sutaupyti papildomą sumą, atitinkančią priemokos sumos ir atlikus atskaitą pagal EStG 10a straipsnį sutaupytos sumos skirtumą. Todėl ši galimybė atskaityti įmokas pagal EStG 10a straipsnį nepakeičia kaupiamosios pensijos priemokos socialinio pobūdžio.

51 Reikia nustatyti, ar tai, kad kaupiamosios pensijos priemoka, kaip socialinė privilegija Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalies prasme, suteikiama su sąlyga, kad darbuotojas neribotai apmokestinamas Vokietijoje, yra diskriminacija Bendrijos teisės prasme.

52 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalyje numatyta, jog darbuotojas, valstybės narės pilietis, kitų valstybių narių teritorijoje naudojasi tomis pačiomis socialinėmis lengvatomis kaip ir vietiniai darbuotojai. Pagal

nusistovėjusią teismo praktiką pasienio darbuotojai gali remtis minėto 7 straipsnio nuostatomis taip pat kaip ir kiti šioje nuostatoje nurodyti darbuotojai (minėto sprendimo *Geven* 15 punktas).

53 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką vienodo požiūrio taisyklė, įtvirtinta ir EB 39 straipsnyje, ir Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnyje, draudžia ne tik atvirą diskriminaciją dėl nacionalinės priklausomybės, bet ir bet kokias kitas paslėptos diskriminacijos formas, kuriomis, pritaikius kitus skirtumų kriterijus, pasiekiamas toks pats rezultatas (žr., be kita ko, 1997 m. lapkričio 27 d. Sprendimo *Meints*, C-57/96, Rink. p. I-6689, 44 punktą ir 1998 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-35/97, Rink. p. I-5325, 37 punktą).

54 Išskyrus, kai nacionalinės teisės nuostata yra objektyviai pateisinama ir proporcinga siekiamam tikslui, ji turi būti laikoma netiesiogiai diskriminuojančia, jeigu dėl savo pobūdžio gali labiau paveikti darbuotojus migrantus nei vietinius darbuotojus, ir dėl to pirmieji gali patekti į ypač nepalankią situaciją (žr. minėtų sprendimų *Meints* 45 punktą ir *Komisija prieš Prancūziją* 38 punktą).

55 Reikia pripažinti, kad šiuo atveju pagal EStG 79 straipsnį kaupiamosios pensijos priemoka galima pasinaudoti tik su sąlyga, kad asmuo yra Vokietijoje neribotai apmokestinamas. Vokietijoje neribotai apmokestinami asmenys yra tie, kurie pagal EStG 1 straipsnio 1 dalį valstybėje turi nuolatinę arba įprastą gyvenamąją vietą arba kurie pagal to paties 1 straipsnio 3 dalį pateikia atitinkamą prašymą ir atitinka minėtoje dalyje numatytas griežtas sąlygas.

56 Tačiau šiuo atveju kaltinimas pateiktas dėl pasienio darbuotojų, kurių pajamos yra išimtinai apmokestinamos jų gyvenamosios vietos valstybėje, remiantis Vokietijos Federacinės Respublikos sudarytomis dvišalėmis sutartimis dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo. Todėl minėti darbuotojai negali būti prilyginti neribotai apmokestinamiems asmenims EStG 1 straipsnio 3 dalies prasme, kaip tai galiausiai pripažino ir

valstybė atsakovė. Tokiomis aplinkybėmis neriboto apmokestinimo Vokietijoje sąlyga prilygsta gyvenamosios vietos sąlygai.

57 Todėl tokie pasienio darbuotojai, kurie gyvena kitoje valstybėje narėje, negali pasinaudoti kaupiamosios pensijos priemoka.

58 Be to, reikia atkreipti dėmesį į tai, kad šie pasienio darbuotojai dažniausiai yra ne piliečiai, o darbuotojai; Vokietijos piliečiai dažniau atitinka neriboto apmokestinimo Vokietijoje sąlygą nei atitinkami pasienio darbuotojai, kaip galiausiai to neginčijo Vokietijos Federacinė Respublika.

59 Todėl kaupiamosios pensijos priemokos suteikimas su sąlyga, prilygstančia gyvenamosios vietos sąlygai, pažeidžia EB 39 straipsnį ir Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalį.

60 Šių samprotavimų nepaneigia Vokietijos Federacinės Respublikos argumentas, pagrįstas minėtu sprendimu *Geven*, kad nesant pakankamai glaudaus ryšio su Vokietijos visuomene gali būti pateisinama atsisakyti suteikti socialinę lengvatą. Iš tiesų iš EStG 10a straipsnio 1 dalies ir 79 straipsnio matyti, kad darbuotojui suteikiama kaupiamosios pensijos priemoka, jeigu jis yra apdraustas pagal Vokietijos nacionalinę socialinio draudimo pensijų sistemą. Šis privalomas dalyvavimas Vokietijos socialinio draudimo sistemoje, garantuojantis socialinių įmokų mokėjimą, yra pakankamai glaudus ryšys su Vokietijos visuomene, kad pasienio darbuotojai galėtų pasinaudoti nagrinėjama socialine lengvata.

61 Be to, valstybė narė atsakovė negali naudingai remtis pasienio darbuotojams atvira galimybe pasinaudoti panašiomis arba palankesnėmis skatinimo priemokomis gyvenamosios vietos valstybėje narėje, kad įrodytų jog nėra diskriminacijos. Iš tiesų nagrinėjama kaupiamosios pensijos priemoka yra ne su pajamų Vokietijoje apmokestinimu susijusi lengvata mokesčių atskaitos forma, o minimali Vokietijos valstybės finansinė parama, skirta paskatinti darbuotojus sukaupti papildomą asmeninę pensiją, siekiant kompensuoti įstatymu numatytos pensijos lygio smukimą. Aplinkybė, kad pasienio darbuotojai gali pasinaudoti mokesčių lengvatomis savo gyvenamosios vietos valstybėje, nepašalina diskriminacijos, kurią jie patiria teikiant kaupiamosios pensijos priemoką.

62 Vokietijos Federacinė Respublika papildomai tvirtina, kad skirtingą požiūrį pateisina mokesčių sistemos darnumo interesas.

63 Šiuo atžvilgiu pakanka pasakyti, kad net jei tokią diskriminaciją teikiant socialinę lengvatą būtų galima pateisinti mokesčių darnumo pagrindais, šiuo atveju toks pateisinimas būtų nepriimtinas, nes mokesčių darnumas užtikrinamas dvišalėmis sutartimis dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo, kurias Vokietijos Federacinė Respublika sudarė su kitomis valstybėmis narėmis (pagal analogiją žr. minėto sprendimo *Wielockx* 25 punktą).

64 Kalbant apie papildomos priemokos vaikams suteikimą pagal EStG 85 straipsnį, remiantis tais pačiais motyvais reikia pažymėti, kad tokios papildomos priemokos suteikimas su sąlyga, kad gavėjas yra neribotai apmokestinamas Vokietijoje, prieštarauja EB 39 straipsnio 2 daliai ir Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 daliai.

65 Kalbant apie išvestinės kaupiamosios pensijos priemokos suteikimą gavėjo sutuoktiniui pagal EStG 79 straipsnį, reikia priminti, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką darbuotojo, patenkančio į Reglamento Nr. 1612/68 taikymo sritį, sutuoktiniui netiesiogiai taikomas šio reglamento 7 straipsnio 2 dalimi darbuotojui migrantui garantuojamas vienodas požiūris ir todėl jis gali prašyti išvestinės kaupiamosios

pensijos priemokos, jeigu ji šiam darbuotojui migrantui yra socialinė lengvata (šia prasme žr. 2007 m. liepos 18 d. Sprendimo *Hartmann*, C-212/05, Rink. p. I-6303, 25 punktą).

66 Taip yra šiuo atveju. Išmoka, kaip antai išvestinė kaupiamosios pensijos priemoka, kuria finansiškai remiamas papildomos darbuotojo sutuoktinio pensijos kaupimas, pagerinama sutuoktinių poros padėtis jų būsimų pensijų atžvilgiu ir yra naudinga darbuotojui, nes ja prisidedama sudarant sąlygas jo šeimai tenkančioms senatvės rizikoms padengti. Todėl tokia priemoka yra suinteresuotiesiems pasienio darbuotojams naudinga socialinė lengvata Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalies prasme.

67 Iš bendrai aiškinamų EStG 76 straipsnio ir 26 straipsnio 1 dalies matyti, kad darbuotojo sutuoktinis taip pat turi būti neribotai apmokestinamas Vokietijoje, kad galėtų pasinaudoti išvestine priemoka. Kadangi šiuo atveju neriboto apmokestinimo Vokietijoje sąlyga prilygsta gyvenamosios vietos sąlygai pagal EStG 1 straipsnį, dėl šios sąlygos ypač nukenčia pasienio darbuotojai, kurie pagal apibrėžimą nuolat gyvena kitoje valstybėje narėje, kur paprastai gyvena ir jų šeimos nariai (minėto sprendimo *Meeusen* 24 punktas).

68 Vadinasi, numatant, jog kaupiamosios pensijos priemoka sutuoktiniams suteikiama su sąlyga, kad jie yra neribotai apmokestinami Vokietijoje, EStG 79 straipsnyje įtvirtinama EB 39 straipsnį ir Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalį pažeidžianti netiesioginė diskriminacija dėl pilietybės.

69 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad pirmasis kaltinimas yra pagrįstas ir kad priimdama bei palikdama galioti EStG 79–99 straipsniuose įtvirtintas nuostatas papildomos senatvės pensijos srityje Vokietijos Federacinė Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 39 straipsnį ir Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalį, nes šiomis nuostatomis

nesuteikiama teisė į priemoką pasienio darbuotojams ir jų sutuoktiniams, jei jie nėra šioje valstybėje narėje neribotai apmokestinami.

Dėl antrojo kaltinimo

Šalių argumentai

70 Komisija tvirtina, jog dėl to, kad naudoti tam tikrą remiamo kapitalo dalį savo gyvenamosioms reikmėms skirtam būstui įsigyti ar pasistatyti leidžiama su sąlyga, kad nekilnojamasis turtas yra valstybės teritorijoje, kaip tai numatyta EStG 92a straipsnyje, pasienio darbuotojai negali sukaupto kapitalo panaudoti tokiam nekilnojamajam turtui įsigyti arba pasistatyti pasienio su Vokietijos Federacine Respublika regione. Toks nepalankus pasienio darbuotojų traktavimas yra netiesioginė diskriminacija dėl pilietybės, todėl pažeidžia EB 39 straipsnio 2 dalį ir Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalį. Komisija patikslina, kad diskriminacijos draudimui darbuotojų laisvo judėjimo srityje netaikomos jokios *de minimis* atvejų išlygos.

71 Ji nesutinka su Vokietijos Federacinės Respublikos argumentu, kad ginčijamos nuostatos darbuotojams migrantams ir Vokietijos darbuotojams daro tokį patį poveikį, todėl šia priemone darbuotojai ne piliečiai nėra diskriminuojami. Iš tiesų pasienio darbuotojai yra didelė dalis asmenų, kurie paprastai negyvena Vokietijoje, kur yra jų darbo vieta, todėl yra linkę įsigyti būstą savo gyvenamosios vietos valstybėje, kitaip nei Vokietijos darbuotojai, kurie nėra ypač linkę įsigyti būstą už savo valstybės ribų. Remdamasi konkrečiais duomenimis apie sieną kertančių darbuotojų kiekį ir

teismo praktika, būtent 2006 m. vasario 21 d. Sprendimu *Ritter-Coulais* (C-152/03, Rink. p. I-1711, 36 punktas), Komisija mano, kad apskritai už Vokietijos teritorijos ribų esantis būstas dažniau priklauso ne rezidentams nei rezidentams.

72 Vokietijos Federacinė Respublika nesutinka su tuo, kad leidimas naudoti remiamą kapitalą nuosavam būstui Vokietijoje įsigyti yra netiesioginė diskriminacija dėl pilietybės. Vokietijos darbuotojai, kaip ir darbuotojai iš kitų valstybių narių, gyvenantys ne Vokietijos Federacinės Respublikos teritorijoje, negali naudoti kaupiamosios pensijos priemokos nuosavam būstui už šios valstybės narės teritorijos ribų įsigyti arba pasistatyti.

73 Vokietijos Federacinė Respublika tvirtina, kad EStG 92a straipsniu laisvas darbuotojų judėjimas nėra ribojamas, nes minėta nuostata nedaro jokio poveikio darbo vietos pasirinkimui. Daryti priešingą išvadą reikštų, kad visos lengvatos, suteikiamos darbo vietos valstybėje, tačiau neteikiamos gyvenamosios vietos valstybėje, gali būti laisvo darbuotojų judėjimo apribojimai.

74 Papildomai Vokietijos Federacinė Respublika tvirtina, kad bet kuriuo atveju skirtingas požiūris į darbuotojus ir laisvo judėjimo ribojimas yra pateisinami privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais, kaip antai pagalbos būstui pasistatyti teikimas arba nekilnojamojo turto pasiūlos garantavimas ir nacionalinės socialinio draudimo sistemos apsauga.

Teisingumo Teismo vertinimas

75 Pirmiausia reikia pažymėti, kad per posėdį Komisija patikslino, jog šis kaltinimas susijęs ne tik su pasienio darbuotojais, kurių pajamos yra išimtinai apmokestinamos jų gyvenamosios vietos valstybėje narėje; jis apima visus pasienio darbuotojus.

76 Nagrinėjant šį kaltinimą reikia nustatyti, ar, kaip teigia Komisija, EStG 92a straipsnyje numatant, kad remiamą kapitalą galima naudoti savo gyvenamosioms reikmėms skirtam būstui įsigyti arba pasistatyti su sąlyga, kad nekilnojamasis turtas yra Vokietijos teritorijoje, susiaurinama galimybė pasinaudoti socialine lengvata ir įtvirtinama netiesioginė diskriminacija, pažeidžianti EB 39 straipsnį ir Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalį.

77 Pagal EStG 92a straipsnį priemokos gavėjas gali panaudoti remiamo kapitalo, sukaupto pagal pensijos kaupimo sutartį, dalį, neviršijančią 50 000 EUR, savo gyvenamosioms reikmėms skirtam nuosavam būstui, esančiam Vokietijos teritorijoje, įsigyti arba pasistatyti.

78 Todėl reikia pripažinti, kad nagrinėjamo remiamo kapitalo negalima naudoti už Vokietijos teritorijos ribų pasienio regione esančiam būstui įsigyti arba pasistatyti.

79 Nors, kaip tvirtina Vokietijos Federacinė Respublika, nei Vokietijos darbuotojai, nei pasienio darbuotojai negali naudoti minėto kapitalo būstui už Vokietijos teritorijos ribų įsigyti arba pasistatyti, o EStG 92a straipsnyje tiesiogiai nenurodyti ne rezidentai, pastarieji dažniau suinteresuoti nusipirkti už minėtos teritorijos ribų esantį būstą nei rezidentai (šia prasme žr. minėto sprendimo *Ritter-Coulais* 36 punktą).

80 Vadinasi, pagal EStG 92a straipsnį taikoma tvarka yra nepalankesnė pasienio darbuotojams nei Vokietijoje gyvenantiems darbuotojams, o tai reiškia, kad šiame straipsnyje įtvirtinta netiesioginė diskriminacija dėl pilietybės.

81 Reikia nustatyti, ar nepalankus pasienio darbuotojų traktavimas yra pateisinamas siekiu garantuoti atitinkamą būsto pasiūlą ir apsaugoti nacionalinę socialinio draudimo sistemą, kaip tvirtina Vokietijos Federacinė Respublika.

82 Pirma, kalbant apie siekį garantuoti atitinkamą būsto pasiūlą, reikia pažymėti, kad net jei toks tikslas yra privalomasis bendrojo intereso pagrindas, EStG 92a straipsnyje numatyta sąlyga, kad įsigyjamas arba statomas būstas turi būti Vokietijos teritorijoje, bet kuriuo atveju viršija tai, kas būtina šiam tikslui pasiekti, nes toks tikslas būtų taip pat įgyvendintas, jei pasienio darbuotojai toliau kurtųsi ne Vokietijos, o kitos valstybės narės teritorijoje (šia prasme žr. 2008 m. sausio 17 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-152/05, Rink. p. I-39, 27 ir 28 punktus).

83 Be to, negalima atsižvelgti į valstybės atsakovės argumentą, kad kyla konflikto su kitų valstybių narių būsto politika pavojus, nes toks pavojus šiuo atveju nebuvo įrodytas – Vokietijos Federacinė Respublika tik bendrai nurodė, kad galimybė kaupiamosios pensijos kapitalą naudoti ir būstui kitose valstybėse narėse įsigyti arba pasistatyti keltų pavojų sutrikdyti šių būsto politiką.

84 Antra, kalbant apie nacionalinės socialinio draudimo sistemos apsaugą, iš 2007 m. sausio 11 d. Sprendimo *ITC* (C-208/05, Rink. p. I-181, 43 punktas) matyti, kad didelės žalos finansinei socialinio draudimo sistemos pusiausvyrai atsiradimo pavojus gali būti privalomas viešojo intereso pagrindas. Vis dėlto šiuo atveju toks pavojus nebuvo įrodytas. Vokietijos Federacinė Respublika tik nurodė, kad jei priemokos gavėjai turi nuosavą būstą, išėję į pensiją jie neprivalo mokėti nuomos mokesčių ir jiems nereikia kreiptis dėl socialinio draudimo išmokų. Be to, šį tikslą galima pasiekti ir tuo atveju, kai kaupiamosios pensijos kapitalas panaudojamas būstui už Vokietijos teritorijos ribų įsigyti.

85 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad šis kaltinimas yra pagrįstas ir kad Vokietijos Federacinė Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 39 straipsnį Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalį, nesuteikdama pasienio darbuotojams teisės panaudoti remiamą kapitalą savo gyvenamosioms reikmėms skirtam būstui įsigyti arba pasistatyti, jei šis būstas yra ne Vokietijoje.

Dėl trečiojo kaltinimo

Šalių argumentai

86 Komisija mano, kad pareiga grąžinti kaupiamosios pensijos priemoką nutrūkus neribotam apmokestinimui, bendrai taikant EStG 93–95 straipsnius, pažeidžia EB 39 straipsnį ir Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalis bei EB 12 ir EB 18 straipsnius.

87 Iš tiesų nagrinėjamose teisės nuostatose įtvirtinta netiesioginė diskriminacija laisvo darbuotojų judėjimo srityje, nes šios nuostatos taikomos visiems pasienio darbuotojams ir kitiems darbuotojams migrantams, kurie, kitaip nei Vokietijos darbuotojai, dažniausiai, ypač kai nutraukia darbo santykius, kad įsidarbintų kitoje valstybėje narėje, rizikuoja nebebūti neribotai apmokestinami Vokietijoje. Be to, dėl nagrinėjamų teisės nuostatų priemoka darbuotojams migrantams gali atrodyti tokia nevertinga, kad jie gali nuo pradžių nuspręsti jos neprašyti, kad vėliau nereikėtų jos grąžinti.

88 Komisija taip pat tvirtina, kad nagrinėjamos nuostatos sudaro laisvo darbuotojų judėjimo kliūtis. Palyginimui remdamasi 2004 m. kovo 11 d. Sprendimu *Lasteyrie du Saillant* (C-9/02, Rink. p. I-2409), ji tvirtina, kad darbuotojai, kurie dirba Vokietijoje, bet gyvena už šios valstybės narės ribų, yra nepalankesnėje padėtyje nei tie, kurie gyvena

valstybės teritorijoje, nes kai šie pirmieji darbuotojai nusprendžia gyventi už Vokietijos Federacinės Respublikos ribų, ši valstybė narė perima tam tikrus darbuotojų aktyvus.

89 Šių dviejų situacijų skirtumas, t. y. kad iš Vokietijos išvykę asmenys turi grąžinti kaupiamosios pensijos priemoką, kai nustoja būti neribotai apmokestinami šioje valstybėje, o Vokietijoje gyvenantys asmenys vėliau mokės mokesčius nuo gaunamų išmokų, nekeičia Komisijos vertinimo, nes šis skirtumas išryškėja tik po kelių dešimtmečių ir nedaro jokios įtakos pareigos grąžinti atgrasomam poveikiui.

90 Komisija priduria, kad net jei grąžinimo taisyklės gali sušvelninti nagrinėjamas nuostatas, jos nepaneigia pačio priemokos grąžinimo principo.

91 Be to, anot Komisijos, aplinkybe, kad Vokietijos Federacinė Respublika neturi teisės apmokestinti išmokų, kurios bus mokamos iš valstybės teritorijos išvykusiems asmenims, negalima remtis kaip pateisinimu, pagrįstu mokestiniu darnumu, kuris jau yra užtikrinamas dvišalėmis sutartimis dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo.

92 Antra, dėl EB 12 straipsnio Komisija mano, kad pareiga grąžinti gautas sumas įtvirtina šį straipsnį pažeidžiančią paslėptą diskriminaciją, turint mintyje, kad ji iš esmės tenka nepiliečiams. Toks vertinimas pagrįstas konstatavimu, kad nutraukę veiklą Vokietijoje pirmiausia darbuotojai ne piliečiai palieka šią valstybę narę, paprastai tam, kad grįžtų į savo kilmės valstybę, o darbuotojai piliečiai daug rečiau nusprendžia išeiti į pensiją užsienyje. Be to, pažeistas ir EB 18 straipsnis. Pareiga grąžinti gautas sumas atgraso

Europos Sąjungos piliečius, nesvarbu, kokios jie pilietybės, įskaitant ir Vokietijos piliečius, nuo minties persikelti gyventi į kitą valstybę narę.

93 Vokietijos Federacinė Respublika nesutinka, kad EStG 95 straipsnis pažeidžia laisvo darbuotojų judėjimo principą ir EB 12 bei 18 straipsnius.

94 Pirmiausia ji tvirtina, kad pareiga grąžinti priemoką nutrūkus neribotam apmokestinimui nėra tikra kliūtis darbuotojams arba piliečiams laisvai judėti, nes ji nėra priežastis, dėl kurios suinteresuotieji asmenys atsisakytų keisti darbo arba gyvenamąją vietą. Iš tiesų priemokos gavėjas turi grąžinti tik EStG 79 ir paskesniuose straipsniuose numatytą priemoką bei sumą, kuria sumažintas mokestis taikant EStG 10 straipsnyje numatytą ypatingųjų išlaidų atskaitą. Jokio kito „tokio pobūdžio apmokestinimo“ nenumatyta, kitaip nei minėtame sprendime *Lasteyrie du Saillant* ir 2006 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *N* (C-470/04, Rink. p. I-7409) nagrinėtu atveju.

95 Vokietijos Federacinė Respublika priduria, kad pagal EStG 95 straipsnio 2 dalį mokesčių mokėtojo prašymu grąžinimą galima atidėti iki išmokų pagal pensijos kaupimo sutartį mokėjimo pradžios ir kad jį galima atlikti ne didesnėmis kaip 15 % pagal minėtą sutartį mokamų pensijų dalimis, o tai suteikia mokesčių mokėtojui galimybę pakeisti darbo arba gyvenamąją vietą be tiesioginės finansinės naštos. Be to, suinteresuotasis asmuo nebeprivalo grąžinti gautų sumų, jeigu vėl tampa neribotai apmokestinamu Vokietijoje. Valstybė atsakovė iš minėto sprendimo *N* daro išvadą, kad mokėjimo atidėjimas nenustatant garantijos gali pašalinti pareigos sumokėti, susijusios su išvykimu iš Vokietijos, ribojantį pobūdį.

96 Toliau Vokietijos Federacinė Respublika, remdamasi keliais pavyzdžiais, tvirtina, jog neribotai apmokestinamo asmens statuso praradimas nei pasienio darbuotojui, nei piliečiui nelemia jokių neigiamų finansinių pasekmių, kuriomis būtų galima įrodyti, kad

įtvirtinta paslėpta diskriminacija. Iš tiesų, jei gavėjai, kurie nustoja būti neribotai apmokestinami Vokietijoje, privalo tikrai grąžinti gautą finansinį paskatinimą, tuomet nebus *a posteriori* apmokestinamos išmokos, kurias jie gaus pagal pensijos kaupimo sutartį, atsižvelgiant į įmokas, sumokėtas iki jų apmokestinimo pabaigos. Pareiga grąžinti bus kompensuota bent jau panašiomis finansinėmis lengvatomis.

97 Galiausiai EStG 95 straipsnis pateisinamas ir mokestinio darnumo pagrindais.

Teisingumo Teismo vertinimas

98 Pirmiausia, kalbant apie kaltinimo dalį, susijusią su pareigos grąžinti gautas sumas nutrūkus neribotam apmokestinimui diskriminaciniu pobūdžiu, reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką EB 12 straipsnis, įtvirtinantis bendrąjį diskriminavimo dėl pilietybės draudimo principą, savarankiškai taikomas tik tose Bendrijos teisės reglamentuojamose srityse, kurioms EB sutartis nenumato specialių nediskriminavimo taisyklių (žr., be kita ko, 1989 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, 305/87, Rink. p. 1461, 12 ir 13 punktus ir 2007 m. spalio 11 d. Sprendimo *Hollmann*, C-443/06, Rink. p. I-8491, 28 punktą).

99 Tačiau nediskriminavimo principas laisvo darbuotojų judėjimo srityje įtvirtintas EB 39 straipsnyje ir Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnyje (šia prasme žr. 2008 m. liepos 17 d. Sprendimo *Raccanelli*, C-94/07, Rink. p. I-5939, 45 punktą).

100 Todėl būtent šių dviejų nuostatų atžvilgiu reikia lyginti tvarką, taikomą darbuotojams, kurie toliau gyvena Vokietijos teritorijoje, su tvarka, taikoma šią teritoriją paliekantiems darbuotojams.

101 Pagal bendrai taikomus EStG 93–95 straipsnius priemokos gavėjas, kuris išsikelia iš savo gyvenamosios vietos arba įprastos gyvenamosios vietos Vokietijoje ir todėl nustoja būti neribotai apmokestinamas, privalo grąžinti gautas kaupiamosios pensijos priemokas ir, jei pasinaudojo, ypatingų išlaidų atskaitas pagal EStG 10a straipsnį.

102 Tačiau reikia pažymėti, kad šiuo atveju darbuotojai migrantai, kurie paprastai yra užsienio piliečiai, labiau linkę išvykti iš Vokietijos teritorijos, kad įsidarbintų ir įsikurtų kitoje valstybėje narėje, ir todėl daugiau jų nustoja būti neribotai apmokestinti Vokietijoje. Tad nepalankus režimas dažniau taikomas darbuotojams užsieniečiams nei darbuotojams vokiečiams.

103 Be to, ginčijamos nuostatos gali sumenkinti priemokos vertę tik darbuotojams migrantams. Iš tiesų negalima atmesti minties, kad darbuotojai migrantai, nenorėdami grąžinti priemokos nutrūkus neribotam apmokestinimui Vokietijoje, nuo pat pradžių atsisako šios priemokos. Tokiu atveju jiems visai nekompensuojamas būsimas Vokietijos įstatymu numatytos pensijos lygio sumažėjimas.

104 Vadinasi, ginčijamomis nuostatomis netiesiogiai diskriminuojami darbuotojai migrantai.

105 Abejonių dėl šios išvados nekelia Vokietijos Federacinės Respublikos nurodyta aplinkybė, kad vėliau pagal kaupiamosios pensijos sutartis mokamos išmokos

neapmokestinamos Vokietijoje, jei darbuotojai joje nebegyvena. Iš tiesų ši aplinkybė neturi reikšmės, nes teisė apmokestinti šias išmokas suteikta kitoms valstybėms narėms pagal dvišales sutartis dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo, sudarytas tarp šių valstybių narių ir Vokietijos Federacinės Respublikos, kaip pastaroji tai pripažįsta. Be to, aplinkybė, kad Vokietijoje liekančių darbuotojų išmokos atitinkamu atveju bus apmokestinamos tik po kelių dešimtmečių, yra nepalyginama su iš jos išvykstančių darbuotojų pareiga grąžinti atitinkamas sumas vos nutrūkus neribotam apmokestinimui Vokietijos mokesčiais.

106 Kalbant apie pareigos grąžinti atitinkamas sumas nutrūkus neribotam apmokestinimui Vokietijoje atgrasantį pobūdį, pirmiausia reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką EB 18 straipsniu tik bendrai nustatoma teisė kiekvienam Sąjungos piliečiui laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje, o EB 39 straipsnyje įtvirtinta konkreti jos išraiška, susijusi su darbuotojų judėjimo laisve (minėto sprendimo *Hendrix* 61 punktas ir nurodyta teismo praktika).

107 Nuostatos, kurios valstybės narės piliečiui kliudo arba jį atgraso nuo išvykimo iš savo kilmės valstybės siekiant pasinaudoti laisvo judėjimo teise, riboja šią laisvę, net jeigu jos yra taikomos neatsižvelgiant į atitinkamų darbuotojų pilietybę (žr. minėto sprendimo *ITC* 33 punktą ir 2006 m. spalio 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, C-345/05, Rink. p. I-10633, 16 punktą).

108 Iš tiesų su teise į laisvą judėjimą būtų nesuderinama tai, kad darbuotojui arba darbo ieškančiam asmeniui valstybėje narėje, kurios pilietis jis yra, būtų taikoma ne tokia palanki tvarka kaip tuo atveju, jeigu jis nebūtų pasinaudojęs Sutartimi suteiktomis galimybėmis judėjimo srityje (minėto sprendimo *ITC* 34 punktas).

109 Ginčijamomis nuostatomis reikalaujama, kad priemokos gavėjai, nutrūkus neribotam apmokestinimui Vokietijos mokesčiais, grąžintų iš šios valstybės gautą kaupiamosios pensijos priemoką, todėl kiekvienas Vokietijos darbuotojas, norintis pasinaudoti teise laisvai judėti pagal EB 39 straipsnį, t. y. įsikurti kitoje valstybėje narėje, yra nepalankesnėje padėtyje nei darbuotojas, kuris išlaiko savo gyvenamąją vietą valstybės teritorijoje ir toliau yra Vokietijoje neribotai apmokestinamas. Toks skirtingas požiūris atgraso darbuotojus, Vokietijos piliečius, vykdyti profesinę veiklą už Vokietijos ribų.

110 Priešingai nei tvirtina valstybė atsakovė, ginčijamomis nuostatomis numatyto grąžinimo analizė patvirtina šią išvadą. Pirma, net jei šiomis taisyklėmis tikrai galima sušvelninti reglamentavimą, jos vis tiek daro poveikį darbuotojams, kurie nustoja būti neribotai apmokestinami Vokietijoje vien todėl, kad persikėlė gyventi į kitą valstybę narę. Antra, net jei galima naudotis mokėjimo atidėjimu be palūkanų iki išmokų mokėjimo pradžios, toks atidėjimas nėra automatiškas, nes būtinas gavėjo prašymas. Be to, nors atidėjimą galima pratęsti ir po išmokų mokėjimo pradžios, šis pratęsimas numatytas su sąlyga, kad ne mažiau kaip 15 % pagal pensijos kaupimo sutartį mokamų išmokų sumos turi būti grąžinta. Šios grąžinimo tvarkos sąlygos yra ribojančio pobūdžio, nes neleidžia kaupiamosios pensijos priemokos gavėjui pasinaudoti socialine lengvata (šia prasme žr. minėto sprendimo *N* 36 punktą).

111 Be to, Vokietijos Federacinės Respublikos nurodyta aplinkybė, kad pagal EStG 95 straipsnio 3 dalį suinteresuotasis asmuo nebeprivalo grąžinti sumos, kurios mokėjimas buvo atidėtas, jeigu vėl tampa neribotai apmokestinamas, patvirtina ginčijamų nuostatų atgrasantį pobūdį. Iš tiesų minėta 95 straipsnio 3 dalis nepašalina darbuotojus, kurie nuolat gyvena kitoje valstybėje narėje, atgrasančio poveikio, nes net jeigu nebeprivalo grąžinti grąžintinos sumos, kai vėl tampa neribotai apmokestinami, jie galutinai praranda jau grąžintas priemokos sumas.

112 Tokiomis sąlygomis pareiga grąžinti, numatyta bendrai taikomuose EStG 93–95 straipsniuose, gali trukdyti laisvą darbuotojų judėjimą.

113 Be to, Vokietijos Federacinė Respublika teigia, kad pareiga grąžinti yra pateisinama jos mokesčių sistemos darnumo atžvilgiu. Tačiau mokestinis darnumas užtikrinamas remiantis dvišalėmis sutartimis dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo, kurias ši valstybė sudarė su kitomis valstybėmis narėmis, todėl Vokietijos Federacinė Respublika negali pasinaudoti tokiu pateisinimu (šia prasme žr. minėto sprendimo *Wielockx* 25 punktą).

114 Vadinasi, ginčijamos nuostatos prieštarauja EB 39 straipsniui ir Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 daliai.

115 Kalbant apie ekonominės veiklos nevykdančius asmenis, reikia padaryti tą pačią išvadą dėl tų pačių argumentų, kokie pateikti dėl EB 18 straipsnio pažeidimo.

116 Iš išdėstytų argumentų matyti, kad trečiasis kaltinimas yra pagrįstas ir todėl Vokietijos Federacinė Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 18 bei EB 39 straipsnius ir Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 2 dalį, pagal EStG 93–95 straipsnius reikalaudama, kad nutrūkus neribotam apmokestinimui Vokietijoje priemoka būtų grąžinta.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

117 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija prašė priteisti iš Vokietijos Federacinės Respublikos bylinėjimosi išlaidas, o ši bylą pralaimėjo, reikia priteisti iš jos bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. **Nustačiusi ir palikusi galioti Pajamų mokesčio įstatymo (Einkommensteuergesetz) 79–99 straipsnių nuostatas dėl papildomos senatvės pensijos, Vokietijos Federacinė Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 39 straipsnį, 1968 m. spalio 15 d. Tarybos Reglamento (EEB) Nr. 1612/68 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Bendrijoje 7 straipsnio 2 dalį ir pagal EB 18 straipsnį, nes šios nuostatos:**

   — **nesuteikia teisės į kaupiamosios pensijos priemoką pasienio darbuotojams ir jų sutuoktiniams, jeigu jie nėra neribotai apmokestinami šioje valstybėje narėje,**

   — **draudžia pasienio darbuotojams naudoti remiamą kapitalą savo gyvenamosioms reikmėms skirtam būstui įsigyti arba pasistatyti, jeigu šis būstas yra ne Vokietijoje, ir**

— **numato, kad šią priemoką reikia grąžinti, kai gavėjas nustoja būti neribotai apmokestinamas šioje valstybėje narėje.**

2. Vokietijos Federacinė Respublika padengia bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.